

مدیریت بیماری های تنفسی در مرغ تخمگذار

کنترل بیماری های تنفسی در طیور از جمله مرغ تخمگذار از اهمیت بسیاری برخوردار است. عفونت های دستگاه تنفسی در مرغ تخمگذار می تواند تاثیر بسیار چشمگیر و مخربی بر سلامت پرنده، سطح تولید و در نتیجه میزان سودآوری فعالیت مرغداری داشته باشد.

اگر چه در مرغ گوشتی بیشترین نگرانی از بیماری های تنفسی به تاثیر آن بر مجاری تنفسی مربوط می گردد اما در مرغ تخمگذار علاوه بر این، تاثیر این بیماری ها بر تخمدان نیز مورد توجه است. در گله های تخمگذار بیماری تنفسی به واسطه تلفات واسطه تلفات گله، افت تخمگذاری، افت کیفیت پوسته و افزایش هزینه های مربوط به درمان و تشخیص بیماری تاثیر اقتصادی مهمی از خود به جا می گذارد.

برای درک نحوه مدیریت و کنترل بیماری های تنفسی در گله های تخمگذار ابتدا باید بدانیم بیماری به چه علت رخ می دهد و کدام عوامل بیماری زا می توانند در بروز بیماری های تنفسی دخیل باشند.

دستگاه تنفسی مرغ تخمگذار تفاوت زیادی با دستگاه تنفسی انسان دارد. دستگاه تنفس طیور در تبادل گازها بسیار کارآمد است اما این کارآمدی از سوی دیگر موجب حساسیت زیاد پرنده به هر گونه تغییر کیفی در هوای محیط می گردد.

بروز بیماری تنفسی در گله های تخمگذار به ندرت به یک علت واحد مربوط می گردد و در اغلب موارد ناشی از تعامل چندین عامل می باشد که ممکن است شامل عوامل بیماری زایی مانند ویروس و باکتری یا تاثیرات محیطی باشد.

در بعضی موارد ممکن است عوامل بیماری زا در گله وجود داشته باشند بدون این که موجب بروز بیماری شوند تا این که عامل دیگری نظیر ورود یک عامل بیماری زا دیگر یا بروز نقصی در مدیریت یا کیفیت محیط سالن مرغداری موجب شعله ور شدن بیماری گردد. بنابراین می توان گفت بیماری های تنفسی معمولا مشکلی پیچیده و چند علتی هستند.

محیط

پیش از آن که نگران کنترل این یا آن عامل بیماری زا در گله باشیم، ابتدا باید مطمئن شویم که بهترین محیط را در مرغداری برای حفظ سلامت دستگاه تنفس مرغ تخمگذار فراهم نموده ایم. این امر بدین معنی است که باید به سیستم تهویه و درجه حرارت سالن هم در زمان جوجه ریزی و هم طی دوره پرورش توجه ویژه ای داشته باشیم.

سیستم تهویه مطلوب باید به گونه ای باشد که هوای تازه را بدون وجود گازهای سمی یا رطوبت اضافی به وفور در اختیار پرنده قرار دهد و قادر باشد میزان باکتری های مضر و دیگر عوامل بیماری زای موجود را در هوا در کمترین حد نگه دارد. هنگام طراحی سیستم تهویه باید به خاطر داشته باشیم که هدف فراهم نمودن بالاترین کیفیت هوا به صورت ۲۴ ساعته و مستمر می باشد.

چنانچه وضعیت تهویه سالن مرغداری نامطلوب باشد سطح گاز آمونیاک در هوای سالن افزایش می یابد که این مساله به مجاری تنفسی آسیب وارد کرده و پرنده را مستعد ابتلا به بیماری تنفسی می نماید.

عوامل بیماری زا

عوامل بیماری زا زیر شامل انواعی می گردند که با بیماری های تنفسی شایع در گله های تخمگذار در ارتباط هستند:

الف- ویروس ها

- سوبه های مختلف برونشیت عفونی

- بیماری نیوکاسل
- آنفلوآنزای پرندگان
- پنوموویروس پرندگان
- عامل عفونت حلق و نای لارنگوتراکنیت

ب- باکتری ها

- مایکو پلاسما گالی سپتیکوم
- مایکو پلاسما سینوویایی
- اشرشیاکولی
- پاستورلا مولتوسیدا
- ارنیتو باکتریوم رینو تراکیال (ORT)
- هموفیلوس پاراگالیناروم
- اریسپیلوتریکس

پ- بیماری قارچی

- آسپرژیلوس

برای مدیریت و کنترل موفق بیماری های تنفسی باید تا حد ممکن در مورد شرایط بروز این بیماری ها به ویژه شرایطی که به وضعیت مزرعه شما و منطقه ای که مرغداری شما و در آن واقع گردیده است مربوط می شود، اطلاعات کسب کنید. تشخیص علت بروز بیماری تنفسی در گله مرغ تخمگذار نیازمند نگاهی موشکافانه است که جنبه های مختلف مساله را مورد بررسی قرار دهد. به این منظور پایستی از بیماری های رایج در منطقه خود و نشانه های بالینی بیماری و نتایج آزمایشات آگاهی کافی داشته باشید.

بررسی بالینی کامل ممکن است مستلزم کالبد شکافی لاشه، کشت باکتری، آزمایشات هیستولوژیک و ویروس شناختی از جمله PCR و کشت ویروس یا آزمایشات سرولوژیک باشد.

ثبت و نگهداری اطلاعات مختلف مربوط به گله می تواند کمک بسیار موثری به پیشبرد بررسی ها باشد. این اطلاعات باید شامل تلفات روزانه، میزان مصرف آب، میزان مصرف دان و تولید تخم مرغ باشد.

در صورت امکان بهتر است نمونه خون گله را طی دوره پرورش و کمی پس از شروع تخمگذاری مورد آزمایش قرار دهیم. این نمونه ها را می توانیم از نظر پاسخ به واکسن مورد آزمایش قرار داده یا برای مقایسه با نمونه های بعدی در صورت بروز بیماری نگهداری نماییم.

در مورد بیماری های حاد بهتر است در ابتدای تهاجم بیماری یکبار نمونه برداری انجام دهیم و سپس به فاصله ۱۴- ۱۰ روز بعد نمونه هایی را به منظور تعیین عیار آنتی بادی مورد آزمایش قرار دهیم. به یمن پیشرفت های صورت گرفته در روش PCR تشخیص عفونت های تنفسی در برخی موارد بسیار آسان گردیده است.

موردی که در ذیل بررسی می گردد مزایای بررسی کامل بیماری های تنفسی را نشان می دهد. یک مرغداری شامل چند سالن با سنین مختلف با مشکل افت شدید تولید همراه با افزایش ترشحات بینی در تما گله ها مواجه گردید. مدیر مرغداری ابتدا به برونشیت عفونی مشکوک گردید اما بررسی لاشه و آزمایشات باکتریولوژیک، سرولوژیک و PCR نشان داد که گله به مایکوپلاسما گالی سپتیکوم و هموفیلوس پاراگالیناروم مبتلا گردیده است و مشخص شد که هیچ گونه آلودگی ویروسی وجود ندارد. در نهایت مشکل گله با تجویز کلراتراسیکلین به طور کامل حل شد.

کنترل گله های تخمگذار

همواره پیشگیری بهتر از درمان است. پیشگیری از بیماری‌ها به ترکیبی از امنیت زیستی (بیوسکوریتی)، مدیریت موثر، واکسیناسیون و در صورت لزوم درمان دارویی بستگی دارد. امنیت زیستی به این معنی است که شما مرغ‌ها را در سالنی نگهداری می‌کنید که به صورت موثر نظافت و ضد عفونی می‌گردد و مدیریت شما به نحوی است که تا حد ممکن از تماس مرغ با عوامل بیماری‌زا جلوگیری شود. ورود و خروج گاه به گاه کامیون‌های جمع‌آوری کننده تخم مرغ به مزارع تخمگذار ناگزیر است. بنابراین اگر رفت و آمد کامیون‌ها به خوبی مدیریت نشود تمام تلاش‌های شما در جهت برقراری امنیت زیستی بی‌اثر خواهد شد. باید تعداد وسایل نقلیه و افرادی که اجازه دارند به مرغداری وارد شوند را تا حد امکان محدود نمایید. بهتر است در صورت امکان در هر زمان تنها مرغ‌های همسن را نگهداری کنید البته این امر در مزارعی که می‌خواهند در تمام طول سال تخم مرغ به بازار ارائه کنند، همیشه مقدور نمی‌گردد، اما این کار تاثیر مهمی در کنترل بیماری‌ها دارد. بسیاری از مرغدارها طی دوره پرورش برنامه واکسیناسیون فشرده‌ای را به کار می‌برند تا از بروز بیماری‌های تنفسی طی دوره پرورش و همچنین دوره تخمگذاری پیشگیری کنند. برای طراحی برنامه واکسیناسیون باید با دامپزشک خود مشورت نمایید تا برنامه‌ای مناسب جهت مقابله با بیماری‌های شایع در منطقه خود اتخاذ کنید. چنانچه جوجه‌ها از مزرعه‌ای که در منطقه دیگری قرار خریداری شده‌اند بایستی بیماری‌های بالقوه آن منطقه را نیز در طراحی برنامه واکسیناسیون مورد توجه قرار داد. واکسیناسیون تنها هنگامی موثر خواهد بود که براساس برنامه‌ای حساب شده طراحی گردیده باشد. صرف نظر از واکسن‌های دوره پرورش، امروزه تعداد روز افزونی از مرغداران طی دوره تخمگذاری نیز واکسیناسیون را به ویژه در مورد سویه‌های برونشیت عفونی ادامه می‌دهند. تجربه بسیاری از مرغداران اثبات کرده است که این روش بسیار موثر است. نکته بسیار مهم این است که برنامه واکسیناسیون را با شرایط خاص مرغداری خود انطباق دهید. علاوه بر واکسن‌های مربوط به بیماری‌های ویروسی واکسن‌هایی هم برای مقابله با میکوپلازما گالی سیتیکوم، میکوپلازما سینوویایی و عفونت باکتریایی نظیر پاستورلا مولتوسیدا و اری سیپلا در دسترس است.

درمان

داروهای آنتی بیوتیک برای پیشگیری و درمان بیماری‌ها، به عنوان مثال در مرغداری‌های دارای چندین سالن هنگامی که یکی از سالن‌ها آلوده می‌گردد، یا به عنوان درمان میکوپلازما حاد یا دیگر بیماری‌های باکتریایی به کار می‌رود. طیف داروهای آنتی بیوتیک موجود برای مرغ تخمگذار در مقایسه با مرغ گوشتی بسیار محدود است زیرا تعداد داروهایی که از لحاظ پس مانده دارویی در تخم مرغ ایمن باشند، بسیار محدود است. با این حال همین تعداد داروهای موجود معمولاً تاثیر خوبی دارند و یکی از مهمترین ابزارهای مدیریتی در کنترل بیماری‌های تنفسی در مرغ تخمگذار محسوب می‌گردند.

نکات کلیدی که در مدیریت و کنترل بیماری‌های تنفسی در مرغ تخمگذار بایستی مورد توجه قرار گیرد شامل موارد زیر است:

- در صورت امکان در هر زمان تنها مرغ‌های همسن را نگهداری نمایید.
- عوامل تهدیدکننده احتمالی و موجود در مرغداری و منطقه خود را شناسایی نمایید.
- برنامه امنیت زیستی و واکسیناسیون خود را به صورت مداوم مورد بررسی مجدد قرار داده و آماده باشید تا در صورت تغییر شرایط مرغداری یا منطقه در آن تجدیدنظر کنید.
- به خاطر داشته باشید که اکثر بیماری‌ها چند علتی هستند بنابراین اطمینان حاصل نمایید که دیگر بیماری‌ها و مشکلات انگلی را کنترل نموده‌اید، زیرا گله‌ای که جنبه‌های دیگر سالم است کمتر احتمال دارد که به بیماری تنفسی مبتلا شود.

- سعی کنید گله را از مایکوپلاسما پاک نگهدارید زیرا این امر کنترل بیماری ها را ساده تر می کند.
اطلاعات مربوط به گله را به صورت مداوم ثبت نموده و بررسی کنید. به این ترتیب قادر خواهید بود عملکرد را ارزیابی نموده و گله را از نظر ظهور علائم اولیه بیماری ها از قبیل تغییر میزان مصرف دان و آب تحت نظارت داشته باشید.

پایان

مولف: مصطفی محمودیان

تهیه و تنظیم
مرکز مشاوره تخصصی طیور

شماره تماس با مرکز: تلفن: ۰۱۷۱-۲۲۴۹۱۲۹ - تلفکس: ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - همراه: ۰۹۱۱۷۱۸۸۶۲

۰۹۱۱۷۱۸۸۶۲ - ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - ۲۲۴۹۱۲۹

www.Bankpoultry.com

مرکز مشاوره تخصصی طیور